

Журналу "Беркут" – 10 років

У грудні 2002 року виповнилося 10 років з дня виходу в світ першого номера українського орнітологічного журналу "Беркут". Він став практично ровесником незалежності України, адже почав виходити одразу ж після її проголошення. Значною мірою він їй і завдячує, оскільки раніше видання періодики було пов'язане з нескінченною бюрократичною тяганиною — дозволами, узгодженнями, цензурою (нинішнє покоління науковців і письменників щасливо уже хоча б тому, що не знає, що таке Головліт) і т.п.

Це був скрутний час, коли країна почала занурюватися у прірву економічних негараздів, рвалися старі зв'язки, недавні колеги по науці виявилися за кордоном. Так само за кордонними стали і багато видань, у яких друкувалися українські науковці. Наукова література навіть з Росії почала надходити вкрай нерегулярно. Слово "грант" тільки почало входити в наш лексикон. Друкувати результати досліджень стало ще важче, ніж було до того. А без цього наука перетворюється просто в аматорство. І ось восени 1992 року чотири молодих орнітологи, не чекаючи "манни з неба", склали докупи по своїй місячній зарплаті і видали перший випуск журналу, який назвали "Беркут".

Мабуть з точки зору простого обивателя ми "втратили клепки", зробивши це замість того, щоб купити собі нові штани. Та є такий принцип — "якщо не я, то хто ж". Можна довго бідкастися, що наука фінансується вкрай погано, нема грошей на видання і т.д., а можна спробувати щось змінити самому. Ми пішли саме цим шляхом. Виявилось, що бажання і труд дійсно все перетруть.

Ще мало було пристойного поліграфічного обладнання, старі видавництва друкували продукцію за "непідійнятими" цінами, нові ж тільки почали ставати на ноги. Вдалося знайти найдешевший шлях видання і дешевий папір. Це був, звісно, не найбільший шедевр поліграфічної продукції, але журнал вийшов. Оригінал-макет його був зроблений ще на друкарській машинці. Вже другий номер робився на комп'ютері, довелося швидкими темпами освоювати нові технології. Починаючи з другого номера, ми ризикнули називати своє видання журналом (у підзаголовці першого номера стояло "Вісник Спілки молодих орнітологів України"). Це вже до чогось зобов'язувало, бо якщо вісник ще може з'являтися вряди-годи, то журналом може називатися лише видання, що виходить стабільно.

Поява першого номера "Беркута" була зустрінена, м'яко кажучи, неоднозначно. Одні раділи (переважно молоді і периферійні орнітологи та аматори), другі критикували випуск за технічну недосконалість, третій зачепило за живе те, що якісь хлопчачки, вчорашні студенти, замахнулись на видання орнітологічної періодики, обійшовши "корифеїв". Дехто сподівався, що перший номер виявиться останнім, що у видавців не вистачить духу протриматися хоч кілька років. Та сталося трохи не так. Можливо ми когось цим розчарували, що ж, наші співчуття з цього приводу. У своє виправдання можемо сказати, що все робилося і ро-

битися не для того, щоб потішити власну гординю (є для цього дешевші і менш клопітні шляхи), а заради української (та й не тільки) науки.

За минулих десять років у журналі вийшло близько півтисячі робіт-статей, коротких повідомлень, заміток, рецензій, інформаційних повідомлень. Тематика дуже різноманітна — від фауністики до філософських питань охорони природи. Регіон також дуже великий: публікації охоплюють практично всю Північну Євразію плюс ряд робіт за результатами досліджень на українській антарктичній станції "Академік Вернадський". Крім українських орнітологів у "Беркуті" друкувалися науковці з Росії, Білорусі, Молдови, Азербайджану, Казахстану, Болгарії, Польщі, Німеччини... Що важливо, результати своїх досліджень чи й окремі спостереження можуть друкувати не тільки професійні орнітологи, а й аматори та початківці. З їх роботами редакції нерідко доводиться поморочитись, бо пишуть люди, які не мають відповідного досвіду і навиків, але дані аматорів теж становлять немалу цінність для науки, тому ми беремо на себе цей клопіт. Журнал має чотири робочих мови, якими виходять публікації, — українська, російська, англійська, німецька. До всіх робіт додаються англійські резюме, всі підписи до таблиць і ілюстрацій дублюються англійською, що полегшує використання публікацій зарубіжними колегами.

З 1994 року журнал став виходити двічі на рік. Поступово вдалося перейти на офсетний друк, якість поліграфії значно виросла. Якщо раніше можна було друкувати лише штрихові рисунки, то зараз ба-

гато статей ілюструються фотографіями. Останнім часом журнал видається при підтримці Київського еколого-культурного центру.

Крім самого журналу було видано також кілька випусків збірників і книг у серії "Бібліотека журналу "Беркут", почав виходити додаток "Авіфауна України". З 2000 року функціонує веб-сайт, завдяки якому про журнал дізналися у всьому світі. Тут розміщені змісти всіх номерів і резюме практично всіх робіт, а також повні електронні версії найбільш цікавих і змістовних статей та багато іншої довідкової інформації. За три роки на сайті побувало понад 4 тисячі відвідувачів з більш як 80 країн. "Беркут" висилається у кілька десятків бібліотек у різних країнах, тому публікації в ньому стають відомими не тільки на наших теренах.

Незабаром у "Беркута" з'явилися і "родичі" - з 1995 року почав видаватися журнал "Заповідна справа в Україні", з 1999 року — "Гуманитарний екологічний журнал".

Ті, хто зацікавиться нашими виданнями, можуть звертатися до автора цих рядків за адресою: Канівський природний заповідник, м. Канів, Черкаська обл., 19000. Запрошуємо також на сайт журналу "Беркут":

http://www.geocities.com/berkut_ua/berkut.htm

В.М. Грищенко

Шукаю колег-фотомисливців для обміну інформацією та спільного фотополовання. Пишіть на адресу: вул.Першотравнева,23, с.Широке, Криворозжський р-н, Дніпропетровської області, 53070. Анатолій Леонідович Сальник.